

Vývoj samovyšetřovacích testů pro posouzení paměti a dalších kognitivních funkcí u seniorů

Michaela Hohinová

Vedoucí práce: doc. MUDr. Aleš Bartoš, Ph.D.

Neurologická klinika 3. LF UK a FNKV, Národní ústav duševního zdraví

Úvod:

Se stoupajícím počtem seniorů trpícími mírnými kognitivními poruchami vzniká potřeba odhalit tyto deficity ještě před vypuknutím závažnější poruchy. Proto jsme se rozhodli vyvinout test, který by si starší osoby mohly vyplnit samy z pohodlí domova, nebo v čekárně praktického lékaře bez nutnosti přítomnosti testujícího.

Cíl:

Sestavit dvě sady kognitivních úloh k samovyplňování a zjistit jejich konvergentní validitu se standardním kognitivním testem.

Metodika a osoby:

Po vytvoření seznamu 70 kognitivních úloh a úvodním prověřením v předvýzkumu, jsme z nich vybrali 15 vhodných k testování jednotlivých kognitivních funkcí – paměti, kalkule, verbálním schopnostem, pozornosti, prostorové představivosti. Podmínkou všech úloh kromě paměti byla jejich proveditelnost bez pomoci testujícího. Jedině vyšetření paměti musí probíhat pod dohledem, jinak hrozí podvádění vyšetřované osoby. Úlohy jsme rozdělili do dvou verzí testů lišících se především paměťovou úlohou – jednu verzi s paměťovou úlohou na obrázky (tzv. PANO) a druhou verzi s paměťovou úlohou na větu (tzv. PANS), vždy s bodovým rozsahem od 0 do 30 bodů. Příklad testu s úlohou na zapamatování obrázků ukazuje obr.1. Osoby byly dále ještě vyšetřeny standardním krátkým Montrealským kognitivním testem (MoCA) s rozsahem od 0 do 30 bodů. Podmínkou pro zařazení osob s kognitivní poruchou byla zachovalá soběstačnost.

Výsledky:

Oběma verzemi samovyšetřovacích testů a testem MoCA bylo vyšetřeno 35 starších osob (průměrný věk $71 \pm$ směrodatná odchylka 12 let, 31 žen (89 %), MoCA 27 ± 3 body), které byly rozděleny na dvě skupiny podle hraničního skóru MoCA 26 bodů: 1) dobrovolníci

s normálními kognitivními funkcemi (n = 25, MoCA 28 ± 1 bod) a 2) osoby s mírnou kognitivní poruchou (n = 10, MoCA 23 ± 2 body). Osoby s kognitivním deficitem dosahovaly významně nižších skóre v než dobrovolníci s normálními kognitivními funkcemi (verze PANO 17 ± 5 vs 20 ± 4 bodů, p=0,03; verze PANS 19 ± 7 vs 26 ± 3 bodů, p=0,0009).

Skóre obou verzí významně korelovaly se skóre MoCA (PANO r=0,4 a PANS r=0,5, p < 0,05). S věkem negativně korelovaly výsledky verze PANO (r=-0,4), nikoli výsledky PANS. Průměrný čas trvání jednoho testu byl 12 a u druhého 13 minut.

Závěr:

Podarilo se nám sestavit dva kognitivní samovyšetřovací testy, jejichž skóre se významně odlišují mezi kognitivně zdravými a nemocnými a jejichž skóre pozitivně korelují s klinicky běžně užívaným Montrealským kognitivním testem MoCA.

Práce byla podpořena projekty PROGRES Q35, „Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví“, č. LO1611, za finanční podpory MŠMT v rámci Národního programu udržitelnosti I (NPU I) a MZ ČR –RVO „Národní ústav duševního zdraví –NUDZ, IČ: 00023752“.

Obr.1

Čas začátku: _____

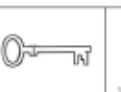

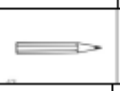

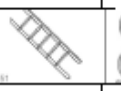
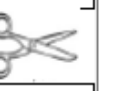
Klasifikace: 1-NOS 2-MKP 3-AD 4-jiné kognit. poruchy 5-ne NOS IČO: _____

Jméno a příjmení: _____

PANO

Následující úlohy mají prověřit, jak Váš mozek pracuje. Buďte k sobě poctiví a držte se vždy instrukcí v zadání.

1. Napište jedním slovem pod každý obrázek jeho název. Snažte si VŠECHNY obrázky zapamatovat. Na konci testu si budete muset vzpomenout na jejich názvy.

				
04	05	06	07	08
_____	_____	_____	_____	_____
				
09	10	11	12	13
_____	_____	_____	_____	_____

2. Očíslujte věty ve správném pořadí.

_____ Rozloučím se a jdu domů.	_____ Vezmu si kotík.
_____ Při vstupu do obchodu pozdravím.	_____ Vyberu zboží.
_____ Uložit kouspený nákup do tašky.	_____ U pokladny zaplatím.

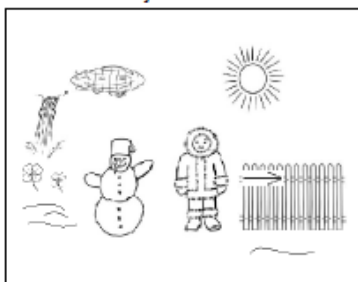
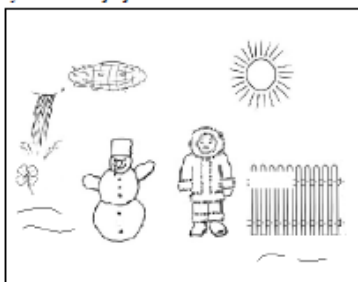
_____/1

3. Vyplňte správné odpovědi:

Praktické otázky ze života	Vaše odpověď
1. U lékaře máte být v půl druhé. Vyrazíte raději už po obědě ve 12 hodin a cesta vám trvá hodinu a čtvrt. V kolik hodin dorazíte k lékaři?	
2. Pozvete kamarádku do cukrárny. Oběloba si dáte kávu za 35 Kč a zákusek za 20 Kč. Za celou útratu zaplatíte dvoustovkou. Kolik Vám vrátí nazpět?	
3. Představte si, že je čtvrtek 23. března. Jaký den v týdnu a datum bude za 4 dny?	
4. Jdete na nákup a v peněžence máte 130 Kč. Nakoupíte celkově za 95 Kč. Kolik korun Vám zbyde?	

_____/4

4. Najděte 10 rozdílů mezi dvěma obrázky a zakroužkujte je:

5. a) Vyluštěte, jaká slova se skrývají pod zpřeházenými písmeny: _____ /10

fruk - _____ findel - _____ aňrah - _____

b) Doplňte chybějící slovo do přísloví: Dali _____ dohromady a našli řešení.

c) Odpovězte na následující otázku: Petrovi dala máma Jirkův svetr. Kdo má potom v ruce svetr? _____ /3

6. Vyberte, který z obrázků má nejméně čar: _____

[A] [B] [C] [D] [E]

7. Napište 3 poslední české prezidenty, na pořadí nezáleží: _____ /1

1. _____ 2. _____ 3. _____ /1

8. Nyní bez otáčení listu si pokuste vzpomenout na názvy obrázků, které se nacházely na začátku testu. Na pořadí názvů obrázků nezáleží.

1.	2.	3.	4.	5.
6.	7.	8.	9.	10.

konfabulace: _____ /10

_____/4